

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΟΡΟ

Ρένα Λουτζάκη
Κοινωνική Ανθρωπολόγος

Η βιβλιογραφία συντίθεται από τίτλους βιβλίων και περιοδικών. Οι τίτλοι αυτοί αιφενός αφορούν την Ελλάδα, έχουν γραφτεί από ελλήνες και ξένους συγγραφείς και πραγματεύονται διαφορετικά είδη χορού που επικρατούν σταν ελλαδικό χώρο, διδάσκονται στις ποικιλές επαγγελματικές και εραστηγικές σχολές και σε συλλόγους, καθώς και στα διαφορετικής κατεύθυνσης πανεπιστημιακά τμήματα, και αφετέρου αφορούν έργα που έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά και αναφέρονται σε γενικότερα θέματα του χορού.

Χρονικά, η βιβλιογραφία καλύπτει το διάστημα από το 1835 - χρονολογία έκδοσης του πρώτου εντύπου για το χορό

(τουλάχιστον απ' ό,τι γνωρίζω), ένα εγχειρίδιο για τον κοινωνικό χορό με συντάκτη τον Δ. Κονοφάρο, διδάσκαλο χορού στη Σχολή Ευελπίδων-, έως σήμερα, όπου ο χορός έχει αναδειχθεί σε αξιοπρόσεκτο αντικείμενο μελέτης στους χώρους της τέχνης, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Επισημαίνω ότι τα λαογραφικού χαρακτήρα βιβλία, όπως συλλογές χορών και μικρές τοπικές μελέτες, μόνον ενδεικτικά εκπροσωπούνται στον κατάλογο αυτό, καθώς είναι πάρα πολλά και δύσκολο να εντοπιστούν. Επιστρ., μικρή εκπροσωπητη υπάρχει σε τίτλους αναφορικά με τον αρχαιο ελληνικο χορό.

Η παραθέση των τίτλων ακολουθεί αυστηρά την αλφαριθμητική σειρά.

1. Χορός Ωκεανίδων από την παράσταση «Προμηθέας Δεσμώτης» (Δελφικές Εορτές, 1930, φωτ. Nelly's).

τική σειρά που συγκροτείται με βάση το ονόμα του συγγραφέα (μεικτό αλφάριτμο) και σχίζεται σε τροχολογική τη θεματική ταξινόμηση. Αξιολογώντας ωστόσο τους τίτλους, φαίνεται να καλύπτουν μεγάλης κλίμακας θεματικές όπως: αυτοβιογραφίες ή βιογραφίες χορογράφων, χορευτών και άλλων προσώπων του χορού, ιστορικό σχολών και συλλόγων, παιδαγωγική χορού, συγχρονος χορός, κλασικός χορός, λαϊκοί χοροί, αρχαίοι χρόνοι, μεσοί χρόνοι, πρακτικά συνεδρίων, διατριβές (σε ελληνικά και έξαντα πανεπιστήμια), βιβλία για παιδιά, συλλογές και οδηγίες χορού, ιστορία του χορού, σπουδή και διδασκαλία του χορού, τεχνικές του χορού, εθνογραφίες χορού, φιλοσοφία, χοροθεραπεία, στημειογραφία, χορολογία και ανθρωπολογία. Το περιεχόμενο των κατηγοριών αυτών είναι αισθητή αντίστοιχος, καθώς κάποιες περιλαμβάνουν πολλούς τίτλους, ενώ κάποιες άλλες έναν μόνο. Οι συγγραφείς -ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια της μελέτης του χορού- δεν εί-

ναι επαγγελματίες, ως εκ τουτού απευθύνονται σ' ένα απρόδιπτο κοινό, καθώς τα περισσότερα βιβλία έχουν γραφτεί από αγάπη για το αντικείμενο, είναι κατά κυρίο λόγο περιγραφικά και έτσι δεν υποστηρίζονται από κανενός ειδούς επιπτωτική μεθόδο. Τα τελευταία χρόνια όμως, ιδιαίτερα μετά τη δεκαετία του '80, έχει αναπτυχθεί ο τομέας των επιπτωτικούντων βιβλίων για το χορό, έτσι, ιδιαίτερα προβλαντούνται τα εγχειρίδια, οι εξειδικευμένες μελέτες, οι μονογραφίες και οι εθνογραφίες. Τέλος, μια μικρή κατηγορία είναι τα λευκώματα, βιβλία δηλητήριο με καλλιτεχνικές φωτογραφίες που επιστάζουν περισσότερο στην αισθητική, παρά στο περιεχόμενο. Ο χορός έχει πα περάσει την εμβρυακή του εποχή, και θα πρέπει πλέον να στραφεί περισσότερο συστηματικά στα μέλλον, προκειμένου να φιτσιούνται πολλά ανεξίσυνα δημήτατα που ταν αφορούν, καθώς και να αναπτύξει περαιτέρω το θεωρητικό του υπόβαθρο.

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΟΡΟ

ΑΓΡΑΦΩΤΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ. Όλα για τον χορό. Η ζωή της Δόρας Στράτου, Θέατρο «Δόρα Στράτου», Αθήνα 1994.

ΑΛΚΑΙΑΝΗ ΝΙΝΑ. Κρατική Σχολή Χορού: παρελθόν, παρόν και μέλλον, Διάν, Αθήνα 2002.

ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΓ., Πρακτική και θεωρητική διδασκαλία του χορού, Εν Αθήναις 1995.

ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΓ. ΝΙΚ. Ελληνικοί χοροί και δημοτικοί τραγούδια. Έτη της ανεκδότου συλλογής του συλλέκτου και διαδραμμούτου των εθνικών χορών και δημοτικών τραγουδιών. Τεύχος 1. Θεοσπαλούν 1932.

ΑΝΤΖΑΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ. Das Tanz Repertoire als System. Empirische Untersuchungen in Pogoni (Nordwestgriechenland), αθήνα: διδ. διατ., Ludwig-Maximilians-Universität, München 1986.

ΑΥΔΙΚΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ / ΑΟΥΤΣΑΚΗ ΡΕΝΑ / ΠΑΠΑΚΟΣΤΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ. Χορευτικά Επερμάτικά. Ελληνικά Γράμματα / Λύκειο των Ελλήνων Δράμας, Δράμα 2004.

ΒΡΥΑΚΟΥ-ΓΚΕΛΗ ΜΑΙΡΗ. Χοροί. Το βαθύτατον του στοιχίου αιώνες. Σ. Βογιάτη & Σ. Ο. Ε. Αθήνα 1994.

Για τη Πολυέμη Ματέα, κείμενα: Ρένα Λουζάκη και Μαρία Τσούπουτσα, Υπουργείο Πολιτισμού-Κρατική Σχολή Οργητικής Τέχνης, Αθήνα 1998.

ΓΚΑΡΩΝΤ ΡΟΖΕ, Ο χορός στη ζωή, μετρ. Μαρία Τσούπουτσα, Ηράκλειον, Αθήνα 1980.

ΓΟΥΑΚΑΗ-ΒΟΥΤΡΟΥ ΑΑ. Μουσική, χοροί και εικόνα. Η απεκάδηση της ελληνικής μουσικής και του χορού από τους ευρωπαϊκούς περιοργάνους του 18ου και 19ου αι. Σύλλογος προς διάδοσην Θεοκλέουν Βεβλίων, Αθήνα 1990.

CHANIS SOTIRIOS. Vocal and instrumental Tsimfisi of Roumeli and the Peloponnese, αθήνα: διδ. διατ., University of California, Los Angeles 1967.

CLARKE MARY / CRISP CLLEMENT. Ο χορευτής - Ανδρας και ο Χορός, μετρ. Αλέξης Κωστόπουλος Φωκίης, Αθήνα 1987 (1η έκδ. στα αγγ.). 1984.

COULENTIANTOU ΡΟΖ. The Goat-Dance of Skiros, Εργασία, Athens 1977.

COWAN JANE. Dance and the Body Politic in Northern Greece, Princeton University Press, Princeton 1990.

-, Η πολιτική του σώματος. Χορός και κοινωνικότητα στη βόρεια Ελλάδα, μετρ. Κ. Κουρεμένης, επαγγ. Παπαγραφάρη, Αλεξανδρούπολη, Αθήνα 1998.

CROSFIELD DOMINI. Dances of Greece, Mel Parrish Co., London 1948.

ΔΕΔΕ-ΜΙΧΑΗΛΑ ΜΑΡΙΑ. Ο χορός και το τραγούδι στη Μεσόγεια Αιγαίου, Αθήνα 1988.

DE MILLE AGNES. Χορεύουσαν, μετρ. Κοσμούλη Πολίτη, Ιάκως, Αθήνα 1955.

ΔΗΜΑΣΗ ΗΛΙΑΣ. Ο πραδοποιός χορός στο Σύρουπο. Λαογραφική και Ανθρωπολογική προσεγγίση, διδ. διατ., Ιωάννα 1989.

-, Ο χορός στην κοινωνική ζωή της Ήπειρου. Επιθεώρασης και εξελίξεις, Αθήνα 1992.

-, Η χορευτική παράστωση της Ήπειρου, Αθήνα 1993.

ΔΡΑΝΑΚΗΣΣΗ ΛΕΥΤΕΡΗΣ. Ο αυτοσχεδιασμός στον ελληνικό δημοτικό χορό, Αθήνα 1993.

DANFORTH LORING M. Τα Αναστενάκια της Αγίας Ελένης. Πυροβολία και θρησκευτική θεραπεία. Αιγαίος Πολιτισμός/Τοπικές Κανονίες, Πλέυρων, Αθήνα 1995.

DODD CRAIG. Εγκύλων του καλού μπλοκούρδου για το μπάλο, μετρ. Αλέξης Κωστόπουλος Διαισθάνος, 1993.

Ελληνική Μουσική Αρχαιοπράττα-Βαζάκι-Νεότεροι χοροί, εισηγήσεις-στραγγισμός τραπέζη, 7 Μαρτίου 1998, λάρισα 2000.

Ελληνικό Χοροδάσκολο, 1950-1960, έκδοση του Ελληνικού Χοροδάσκολου, Αθήνα 1961.

EMMANOUEΛ M. The Antique Greek Dance after Sculptured and Painted Figures, μετρ. Harnett Jean Beaurley, John Lane Company, London 1916 (1η έκδοση στα γαλλ.). 1896.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΝΗ ΑΓΑΠΗ. Χοροί του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης, Νοέβριο, Αθήνα 1991.

-, Το χορευτικό οδοιπόρο της Αγάπης, Νέα Σύνορα-Α.Λ.βάτη, Αθήνα 1995.

ΖΗΧΟΣ Κ. ΓΙΑΝΝΗΣ / ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ. Φαινομενολογία του ελληνικού παραδοσιακού χορού, Τελεθρίου, Αθήνα 1990.

ΖΗΧΟΣ Κ. ΓΙΑΝΝΗΣ. «Παιδαγωγική σημασία και μορφωτική δύναμη του νεοελληνικού χορού με βάση το χορευτικό φάντασμα στα χωριά της ορεινής ζωνής Βοΐου», αθήνα: διδ. διατ., Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 1991.

ΖΩΓΡΑΦΟΥ Μ., «Αγαρογραφή-αντιρυμπολογία προσέγγιση του Σέρα χορού των Ποντίων», αθήνη, διδ. διατ., Ιωάννινα 1989.

-, Επαγγελματικό στον ελληνικό λαϊκό χορό, Art Work, Αθήνα 2003 (1η έκδ.).

-, Επαγγελματικό στον ελληνικό λαϊκό χορό, Ελληνικό λαϊκό χοροστάσ, Συμμετρία, Αθήνα 2005.

GEORGIADES T., Greek Music, Verse and Dance, Da Capo Press, New York 1955 (1η έκδ. στα γραμ.).

GRAU ANDREE (καλούμενη). Χορός. Ανακαλύψτε τα είδη του χορού σε όλο τον κόσμο - από τη μεγεία του μπαλών ως το πάθος του φλαμένκο. Απόδοση στα Αλγράτικα Βικτωρία Κλεαρ Αυτόριτες Μάρτυρες, Ερευντής, Αθήνα 2001 (1η έκδ. στα αγγ.).

HINAKARI MARIA. Speaking without words: Creative dance at weddings as expression, dialogue, and communication. M.A. thesis, Indiana University, Indiana 1999.

Η διαρροήσική εξέλιξη του παραδοσιακού χορού στην Ελλάδα, Πρακτική 1ο Πανελλήνιου Συνεδρίου Λαϊκού Πολιτισμού, Σέρρες 15-17 Οκτωβρίου 1999, Διήμος Σερρών / ΔΕΠΤΚΑ Σερρών / ΑΠΘΕΦΑ Σερρών, Σέρρες 2000.

Η επαγγελματική χορευτική παιδιά στην Ελλάδα, Πρακτικά Συνεδρίου, 19-20 Οκτωβρίου 1991, Κρατική Σχολή Οργητικής Τέχνης, Αθήνα 1992.

Ημερολόγιο της Νίκαιας μετρ. Βερονήσια Δακούσα, Νοέβριο, Αθήνα 1981.

HOLDEN RICKY / YOUSRA MARIA. Greek Folk Dances, Folkart, Brussels 1965.

HUNT YBONNE. Traditional Dance in Greek Culture, Centre for Asia Minor Studies-Music Folklore Archive, Athens 1996.

Θρησκευτική Κύρια Κούραση, Αθήνα 2002-2003.

KΑΛΑΙΜΟΥΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ. Διανοιώσα, διδ. διατ., Αθήνα 1963.

ΚΑΛΑΙΜΟΥΚΗ ΠΑΠΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΣΙΛ. Επινόησης χορός. Διατάξεις και ενδινάμωση, ΣΑΠΤΟ, Αθεσπαλούν 1990.

ΚΑΛΟΓΕΡΟΥΣΗΣ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΟΣ. Βοήθημα διατακτικός χορού, Gene Kelly Dance Studio, Αθήνα 1985.

ΚΑΝΕΜΟΥΝ ΒΑΣΙΟΥ. Η αρχαία ελληνική όρχηση, Αθήνα 1966.

ΚΑΡΑΠΟΡΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ. Nijinsky. Ημερολόγιο - Μαρτυρίες - Η ζωή κι ο θάνατός του, Επικαιρότητα, Αθήνα [1981].

KILLPATRICK D. B., The Function and Style in Ponic Dance Music, παραρτ. Αρχείον Ποντού, Αθήνα, 1986.

KOKKINOS ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Ελληνικοί χοροί. Ιστορική εξέλιξη και μουσικοποιητική ανάλυση, ΣΑΠΤΟ, Αθεσπαλούν 1987.

KOLIAS ALEX. Greek Dances. The Alexander Kollas Method, USA 1979.

KΟΝΦΟΔΑΣ Θ. Θεωρητική μεθόδος των χορών, Α. Κονφοδάς, Αίγινα 1935.

ΚΟΥΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΣΙΟΣ. Εργαλεία Ημέρας και Ημέρας Αυτοβραχία - Κέμενα για τα 30 χρόνια της Ζωγρίας, Σερβίτσιο Ήμέρας / Ευήνη, Αθήνα 1991.

ΚΟΥΡΟΥΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Χορός, ούμα, κίτηρη. Πτυχές της χορευτικής τέχνης, Νοέβριο, Αθήνα 1999.

ΚΟΥΖΙΔΗΣ ΠΩΡΟΓΡΑΦΟΣ. Αρχαιοί και νέοι ελληνικοί χοροί, Μακροπόδαρος, Αθήνα 1949.

-, Ελληνικοί χοροί, Αθήνα 1953.

-, Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί χοροί, Αθήνα 1959.

KOUTSOURA MARIA. «Πλύντωρ in motion: Dance and cultural identity on the Greek Ionian Island of Lefkada», αθήνη, διδ. διατ., Goldsmiths College, University of London 1997.

ΚΡΑΥΟΣ ΡΙΤΣΑΡΝΤ. Ιστορία του Χορού, μετρ. Γιώργος Σιδηρόπουλος / Μαρία Κακοβάσιδη, Νοέβριο, Αθήνα 1980.

ΚΡΕΣΤΗΝΗΣ ΑΝΝΑ. Ανακοινώσεις περί ελληνικών χορών, Τυπογραφείον της Βασιλικής Ανήσυχης Α. Ρωφάτη, Αθήνα 1914.

ΚΡΙΤΣΙΩΝΗ ΜΑΡΙΓΟΥΓΑ / ΡΑΦΤΗ ΔΗΛΗΣΗ. Ο χορός στον πολιτισμό της Καρπάθου, θέστρατο Ελληνικών Χορών «Δόρα Στράτου», Αθήνα 2003.

2. «Ο χορός των Ευζώνων Χωρικών και Δεσποτινών εις τα Μέγαρα». Έργο του Θεόφιλου, 1933.

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΝΟ ΒΟΥΛΑ, Φιλοσοφία των φύλων. Οι γυναικείοι χοροί στην αρχαία Ελλάδα και η φιλοσοφία τους, Αθήνα 1986.

-, Χορός και αρμονία, Δέσποινα, Αθήνα 1997.

LAWLER L. B., *The Dance of the Ancient Greeks*, Wesleyan University Press, Middletown, Connecticut, London 1978 [Την έδι. London 1964].

ΛΙΑΠΗΣΣΗ ΒΑΓΓΕΛΗΣ. Ο χορός στους Κοινωνικές, ΗΦΑΣΤΕΙΑ-Πολύτυπο, Αθήνα 1987.

LONSDALE S. H., *Dance and Ritual Play in Greek Religion*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore 1993.

ΛΟΥΤΖΑΚΗ ΡΕΝΑ (επιμ.), Εθνογραφικά 8: Αριθμόματα στον Ελληνικό Χορό (Πελοποννησιακό λαογραφικό Ίδρυμα 1992).

-, Ο παραδοσιακός χορός στην Ελλάδα (διάλυση έκδοση ελληνικά-αγγλικά), Φιλοξένια, Σταθεροπούλη 1985.

-, Ο γάμος ως χορευτικό δράμεμα. Η περίπτωση των προσφύγων της Ανατολικής Ρωμαΐστικας στο Μήρος Μοναστηρίου Μακεδονίας (βιβλιοσηφία ελληνικά-αγγλικά), Πλευρονησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, Νοέμβριος 1983-85.

LOUTZAKI IRENE, *Dance as cultural message. A study of dance style among the Greek refugees from Northern Thrace in Micro Monastiri, Neo Monastiri and Arginon*, οδηγός διδ. διάτρ., The Queen's University of Belfast, Northern Ireland, Belfast 1989.

- (επιμ.), 17th Symposium of the Study Group on Ethnoarcheology 1992 Proceedings and its Socio-Political Aspects; *b*; *Dance and Costume*, Peloponnesian Folklore Foundation, Nafplion 1994.

ΛΥΓΕΖΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Οι ελληνικοί χοροί, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1989 (1983).

ΜΑΙΗ ΡΟΜΠΙΝΗ, Νησιωτικά με το Μηλάτιο, μετρ. Ανδρέας Ρικάκης, τόμοι 2, Διάρρομα, Αθήνα 1986 (οδηγός για παιδιά).

ΜΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, *Visualising culture-demonstrating identity: dance performances and identity politics in a border region in Northern Greece*, οδηγός διδ. διάτρ., Universität Hamburg, Αννόβερο 2002.

ΜΑΝΟΥ ΡΑΛΑΪΟΥ, Χορός «... οι των βαρύν... ούσιαν την τέχνη...», Γνώστη, Αθήνα 1987.

ΜΑΤΕΥ ΠΟΥΖΕΝΙΚΗ, Ρυθμική, Αθήνα 1978.

-, Ελληνικός Σύλλογος Μουσικοποιητικής Αγωγής Carl Orff, Αθήνα 1992.

ΜΑΤΖΑ ΑΡΤΕΜΗ / ΛΕΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΣ, Ελλήν Ζουρούη, Μια ζωή χορού. Η γυναικα, ο κατάπονος μεσά από ένα συγκλονιστικό βιογραφικό ιτοκωνούμενο, Σιμωνιώτης, Αθήνα 1992.

Μουσική της Θράκης - Ερευνητικό Πρόγραμμα «Θράκη», Εύβοια 1999.

Μουσική και χορός της Κρήτης, Πρακτικά συνεδρίου, Λουτσάκης 2000.

Μουσική Δώρω, Μουσικοί και χορευτοί απόγονοι από την αρχαία Ελλάδα (Πολιτογραφικός έκδηλος), Αθήνα 1.7.-15.9.2004, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών / Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2004.

ΜΠΑΖΑΖΟΒΑ Ν. Π., Η τεχνική του μηλάτιον, μεθώπτωτα χοροί, Πρόλογος, Λεωνίδης Ντε Πίντα μετρ. Χερήσης Παπαδημητρίου, Ρυθμός, 1990.

ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΟΥΝ ΒΑΣΙΣ, Ο χορός στον 20ό αιώνα, Καστανώπη, Αθήνα 2004.

ΜΠΕΖΑΡ ΜΙΡΙΞ, Μια σπουδή στην ζωή καπούσιού μάλου, Οδυσσεάς, Αθήνα 1982.

ΜΠΙΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Ελληνικοί χοροί. Ανάλυση κινήσεων-χορογράφηση-μουσική, Εκδόσεις «Βιζάντιο», Αθήνα 1969.

ΜΠΟΥΜΟΥΠΟΥ-ΠΡΙΩΤΟΠΑΙΑ ΕΛΕΝΗ, Το Λύκειο των Ελλήνων 1911-1991, Λύκειο των Ελλήνων, Αθήνα 1993.

ΜΠΟΥΡΝΕΛΑ ΝΙΤΣΑ, Κινητήρι δημιουργικότητα. Ειδικό πρόγραμμα ανάπτυξης της κινητήριας δημιουργικότητας για παιδιά, Αθήνα 2002.

ΜΠΙΟΥΖΙΤΣΗ ΑΝΔΡΕΑΣ, Ο χορός, Αθήνα 1979.

MULLEN W., *Choreia, Pindar and Dance*, Princeton University Press, Princeton 1982.

NAEREBOT W. F. G., *Attic Performances. Ancient Greek Dance: Three Preliminary Studies*, J. C. Gielen Publisher, Amsterdam 1997.

ΝΑΤΖΗΣ ΚΩΝ. ΝΟΣ, Αστρογραφικό στοιχείο και παραδοσιακοί χοροί του Νομού Φλώρινας, Φ. Σ.Φ. Αριστοτελής, Φλώρινα 1990.

NELLY'S, Ζώμα και χοροί, Αγρά / Άμμος / Διεθνές Κέντρο Χορού Καλαμάτας / Μουσείο Μπλάστη, Αριστεία 1997.

NΙΖΙΝΗΣ ΡΟΜΟΑ, Νίζινη. Ο θεός του χορού, μετρ. Κ. Βακαλοπούλου / Μ. Σταύρου, Ιακώς, Αθήνα 1951.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΩΣΤΑΣ, Ο χορός - Η ιστορία μιας τέχνης. Το μηλάτιο, Δίφρος, Αθήνα 1957.

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ (επιμ.), Χορός και κοινωνία, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα 1994.

ΝΤΑΝΚΑΝ ΙΑΝΤΖΟΡΑ, Η ζωή μου, μετρ. Αννα Σικελιάνου, Νεφέλη, Αθήνα 1990.

ΝΤΕ ΜΙΛΑ ΕΙΓΚΝΕΣ, Οι επαναστάτες του χορού (Αμερική), μετρ. Τάκης Κωτσόπουλος / Αγάπη Ντραϊά, Νεφέλη, Αθήνα 1983.

ΝΤΕ ΠΑΝ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, Εμένα κατέναι. Αυτοβιογραφία, Καστανώπη, Αθήνα 1997.

-, Είργυρα αυλαίες, Καστανά, Αθήνα [X-X].

ΝΤΟΥΖΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Ρωμαί και μουσικογεωργικούς κόδους, Τυπωθήτη, Αθήνα 2001.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ / MAGNUM, Από μηχανή χορος, Δίρφων, Αθήνα 2000.

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Οι χοροί της Ανδρου - Σύρτος και Μήλακος. Εκδόση του Συλλόγου για την αναπτυξή της Ανδρου «Ο Δημήτρης Μήλακης», Ανδρος 1984.

ΟΥΛΑΝΟΒΑ ΓΚΑΛΙΝΑ, Η σογιά μας χορεύτρια, Παγκύπριο Βίβλο, Αθήνα 1956.

-, Η τέχνη και η ζωή μου, μετρ. Κ. Κουλουφόκας, Εκδόσεις της Τέχνης, 1956.

ΠΑΛΜΕΡΙΚΟΥΝ ΣΙΚΑΝΙΑ, Ερήμος Πανικός, εισαγωγή μετάφραση-σχόλιον John P. Anton, Ερέντας, Αθήνα 1992.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ, Νεοελληνικός χορός. Το χορολογικό φαινόμενο της επαργχίας Δωρίδας. Χορογένεση και χορογραφία του νεοελληνικού χορού, Τελέφωνο, Αθήνα 1995.

ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ. (επιμ.), Μελιδών-Αλόγος-Κίνητη, Πρακτικά 2^{ου} Πανελλήνιου Συνέδριου, ΤΕΦΑΑ Σερρών και Δήμου Σερρών, Σέρρες 2001.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΛΗΝ, Σημειωματάριο Συνήθεσ-εργατές-εκδηλώσεις-ο χορέως-η πάνθεσ-δεντύγματα του ιωνίου και του τόπου μας, εργατική, Αθήνα 1983.

ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ., Λαογραφία και διδακτική των ελληνικών χορών, Θεσσαλονίκη 1972.

-, Ελληνικό χορό, Θεσσαλονίκη 1960 (φωτοτυπική ανατύπωση, 1979).

-, Χορευτικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας, Πρέστες 1994.

PETRIDES TED, *Greek Dances*, Lycabettus Press, Athens 1975.

Πολιτισμός και τάχυ, Επτά δύο κάπια για το χέρι, Πρασσός, Αθήνα 2000.

PRUDHOMMEAU G., *La danse grecque antique*, 2 vols, Centre National de la Recherche Scientifique, Paris 1965.

-, Ο χορός μέσα στην ιστορία. Α' τόμος: Από την προϊστορία μέχρι το τέλος των μεσαίων, «Τρόπος Ζωής» / Θέατρο Ελληνικών Χορών «Δόρα Στράτου», Αθήνα [X-X].

- ΡΑΦΤΗΣ ΑΛΚΗΣ.** Η Ιανουάριο Ντάνιαν και αι καλλιτέχνες, «Τρόπος Ζωής» / Ελληνικοί χοροί-θέατρο «Δόρα Στράτου», Αθήνα [χ.χ.]
- , Ο κόσμος του ελληνικού χορού, Πολυτύπω, Αθήνα 1984/1986.
  - , Χοροί, Πολιτισμός και Κοινωνία, Θέατρο «Δόρα Στράτου», Αθήνα 1992.
  - , Όψεις του χορού, Θέατρο «Δόρα Στράτου», Αθήνα 1993.
  - , Εγκυλοπαίδεια του ελληνικού χορού, Θέατρο Ελληνικών Χορών «Δόρα Στράτου», Αθήνα 1995.
  - , Χοροί 1900. Οι ελληνικές ταγιδούρακες κάρτες των αρχών του αιώνα με θέμα το χορό, Θέατρο Ελληνικών Χορών «Δόρα Στράτου» / Εκδόσεις «Τρόπος Ζωής», Αθήνα [χ.χ.]
  - (επμ.), Ο λαϊκός χορός στημέρα, Πρακτικά 1^{ης} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Λάρισα, 1-5 Ιουλίου 1987, 2 τόμοι, Αθήνα 1987.
  - (επμ.), Η έρευνα του λαϊκού το χορού, Πρακτικά 2^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Λάρισα, 6-10 Ιουλίου 1988, 2 τόμοι, Αθήνα 1988.
  - (επμ.), Λαϊκός χορός και εκπαιδεύση, Πρακτικά 3^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Λάρισα, 17-21 Μαΐου 1989, 2 τόμοι, Αθήνα 1989.
  - (επμ.), Χορός-μουσική στον λαϊκό πολιτισμό, Πρακτικά 4^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Λάρισα, 16-20 Μαΐου 1990, Αθήνα 1990.
  - (επμ.), Χοροί και Αρχαιολογία, 2 τόμοι, Πρακτικά 5^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Λάρισα, 4-8 Σεπτεμβρίου 1991, 2 τόμοι, Αθήνα 1991.
  - (επμ.), Εθνογραφία των χορών, Πρακτικά 6^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα, 1-5 Ιουλίου 1992, Αθήνα 1992.
  - (επμ.), Η διδασκαλία του χορού, Πρακτικά 7^{ης} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Πορτράρια, 7-11 Ιουλίου 1993, 2 τόμοι, Αθήνα 1993.
  - (επμ.), Ο χορός πέρα από σύνορα, Πρακτικά 8^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Δράμα, 13-17 Ιουλίου 1994, 2 τόμοι, Αθήνα 1994.
  - (επμ.), Ο χορός από την έρευνα στη διδασκαλία, Πρακτικά 9^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Δράμα, 14-18 Ιουλίου 1995, Αθήνα 1995.
  - (επμ.), Χορευτική παράσταση και φεραία, Πρακτικά 10^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Δράμα, 12-16 Ιουλίου 1996, Αθήνα 1996.
  - (επμ.), Χορευτική παράσταση και φεραία, Πρακτικά 11^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα, 9-13 Ιουλίου 1997, Αθήνα 1997.
  - (επμ.), Ρυθμός και χορός, Πρακτικά 12^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα, 1-5 Ιουλίου 1998, Αθήνα 1998.
  - (επμ.), Επισήμαση για την τένη του χορού, Πρακτικά 13^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Αθήνα, 7-11 Ιουλίου 1999, Αθήνα 1999.
  - (επμ.), Χορός και Αιτώρα, Πρακτικά 14^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα – Δήμος Αριδαίας, Αριδαία, 13-17 Σεπτεμβρίου 2000, Αθήνα 2000.
  - (επμ.), Χορός και Φροφορική Ιστορία, Πρακτικά 15^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα – Δήμος Αγίου Δημητρίου Ιωαννίνων, Δήμος Αγίου Δημητρίου Ιωαννίνων, 7-11 Νοεμβρίου 2001, Αθήνα 2001.
  - (επμ.), Ο χορός ως μέλημα κινηρομασία, Πρακτικά 16^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα – Δήμες Σωματύων Χορού (CID) – Όμιλος «Αλαδάρας» Κέρκυρας, Κέρκυρα, 30-31.11-2.12.2002, Αθήνα 2002.
  - (επμ.), Ο χορός στην επανένταση, Πρακτικά 17^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου για την έρευνα του χορού, Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (IOFA) – Ελληνικό Τμήμα, Διεύθυνση Σωματύων Χορού (CID)-UNESCO, Δήμος Νέας, Θέατρο Ελληνικών Χορών «Δόρα Στράτου», Νέας, 22-26 Οκτωβρίου 2003, Αθήνα 2003.
  - PERIENIE MANON.** Τεχνική μπαλέτου. Συγκριτική μελέτη των βιβλιών του κλασσικού μπαλέτου, Αθήνα 1977.
  - , Αναφορές στο χορό ιστορικές, φιλοσοφικές, θεωρητικές, Αθήνα 1987 (1974).
  - , Ιστορία γραφτής χορού - Στενογραφία βιβλιών μπαλέτου, Αθήνα 1974.
  - , Εκφραση, γενική φιλοσοφία και τεχνική της εκφραστικής κίνησης, 1983.
  - PEYNA FERNANTINO.** Ιστορία του Μπαλέτου, μετρ.-προσθήκες Ανδρέας Ρικόκης, Υπόδομη, Αθήνα 1980.

The Bibliography of Dance

Irene Loutzaki

Monographs on dance exclusively comprise the bibliography cited in this article. They are written by Greek and foreign authors and deal with the different kinds of dance that prevail in Greece and are taught in the

ΡΙΒΕΛΛΗΣ ΠΑΤΩΝ. Φωτογραφίες χορού. Τρεις ρυθμογραφίες της Μαιρών Τσούτη, Φωτογραφός / Φωτογράφης Κύκλως, Αθήνα 1990.

ΡΟΥΜΠΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ. Ελληνικοί χοροί, Γενικό μέρος – Διδακτική-Μουσικονοητική Ανάλυση, Εκδόσεις Κ. Ζημπάς «Οι Κύκλοι», Αθήνα 1990.

ΣΑΒΡΑΜΗ ΚΑΤΙΑ. Κινητογραφία, Αθήνα 1990.

ΖΑΚΕΛΑΡΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ. 50 ελληνικοί χοροί, Λιθογραφίες Β. Παπαχριστίου, Θεοφάνεια 1940.

ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ Γ. Κοινωνική λεπτομερία του παραδοσιακού χορού στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία: το παράδειγμα του νομού Μαγνησίας, διδ. διατρ., Αθήνα 1995.

ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ Γ., Παραδοσιακός χορός και λαϊκή δημιουργία, Παπαζήση, Αθήνα 1999.

SCHOTT-BILLMANN FRANCE. Όταν ο χορός δημιουργεί, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997.

ΣΔΡΑΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. Ο χορός εν τη θρησκευτική ζωή των ανθρώπων, Εν Θεοτοκίνων 1966.

SECHAN L. *La danse grecque antique*, E. de Boccard, Paris 1930.

ΣΤΗΝΙΑΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, ΧΡ., «Πολιχνίδα» και παραγγελμάτος του χορού στη Νάρη. Οργανών, οργανωτικό και χρεωτικό τραγούδι (η περίπτωση του Κινδύνου), Αντώνης Αναγνωστός, Αθήνα 2003.

Στη ρίζη του κρυπτού συντριών, Πρακτικά συνεδρίου, Λουσακίδες, Αύγουστος 1998, Πλατιτσάκης Σύλλογος Λουσακών Κιστέλιου, Λουσακίδες 2000.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΩΡΑ. Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, Οργανωμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 1979.

-, Μα παρόριση... μια περίπτωση (ελληνικοί λαϊκοί χοροί), Γκόνι, Αθήνα 1966.

-, Οι λαϊκοί χοροί, Άνες ζωντανός δεσμός με το παρελθόν, Θέατρο «Δόρα Στράτου», Αθήνα 1966.

-, Μα παρόριση... μια περίπτωση (ελληνικοί λαϊκοί χοροί), Γκόνι, Αθήνα 1966.

-, Παραδοσιακοί χοροί Ηπείρου-Θεσσαλίας-Στερεάς Αιγαίου-Εβαλιόνης-Πελοποννήσου, Ασπραρύνη, Αθήνα 1996.

-, Παραδοσιακοί χοροί Μακεδονίας-Θράκης-Μ. Αιαζ.-Πόντου, Λασιγραφία-Παράδοση 24, Φιλόποτα, Αθήνα 1999.

-, Παραδοσιακοί χοροί Καρπάθου για την κρήτη, Αρχεκτονική, εικαστική, θεατρική, Κάτιος Αργανούσα, Αθήνα 1999.

-, Τεχνητοί Σταύροι, Λεβδής της αρχαιότητας, Αρχεκτονική, Κάτιος Αργανούσα, Αθήνα 1999.

-, Τεχνητή Σταύρος ή Σταύρος η Στερεάς Επαρχίας, Αρχεκτονική, Κάτιος Αργανούσα, Αθήνα 1999.

-, ΤΣΑΙΛΙΜΑΡΚΑ ΚΑΙΤΗ. Ο χορός, Ιστορία-Επικαίνιεση-Δημιουργία, Μέλισσα, 1983.

ΤΣΩΧΑΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ. Β. Οι χοροί της Κρήτης, Μίλωνς-Ιστορίας-παράσταση, Κέντρο Σπουδών Κρητικής Πολιτισμού, Αθήνα 2000.

ΤΥΡΟΒΟΛΑ Β. Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, Gutenberg, Αθήνα 1992.

-, Ο ελληνικός χορός, Μια διαφορετική προσήληση, Gutenberg, Αθήνα 2001.

ΦΕΣΣΑ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΕΛΕΝΗ (επμ.). Χορός και θέατρο. Από τη Ντάνιαν στις νέες χορευτικές ομάδες, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Τμήμα Θεατρικών Σπουδών / ΕΦΕΣΟΣ, Αθήνα 2004.

ΧΟΡΟΣ-DANCE. Λευκάδια, KOAN / Συμπατέο Ελλήνων Χορογράφων, Αθήνα.

ΧΟΡΟΣ ΑΙΓΑΙΟΥ / ΡΑΣΙΣ ΚΑΡΟΝ. Μορφές μνηστικών χορών σχέση με τις άλλες τεχνές, Σωματείο Χορού και Ρυθμής / Ιωάννης, Αθήνα 1981.

ΧΟΥΜΟΥΖΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ Χ., Τέρη, χρόνοι. Ο ρόλος των μαρδακών σπουδείου στο φραγμό δράσης, Παναγιώτης, Αθήνα 1998.

VALERY PAUL. Χορός και ψυχή, μιαρέ, Μελέσανθη, Διάπτων, Αθήνα 1988.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΟΡΟ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ, τχ. 90 (Μάρτιος 2004)-93 (Δεκέμβριος 2004). Αφίερωση στο χορό από την αρχαιότητα έως σήμερα.

ΕΝ ΧΟΡΙ Μητρώας έκδοση του «Πατελλάντιου Κέντρου Κορευτικής Τέχνης» (Αστρική Εταιρία) με κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διεύθυνση: Γιάννης Ντοντούκης, Εκδόσεις από το 1994 έως το 1997.

ΠΑΡΑΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ Διηγματικά έκδοση, Ιδικότητα: Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης, Διεύθυνση Σωματίου Χορού-Unesco. Εκδόσεις από το 1991 μέχρι σήμερα.

ΡΥΓΜΟΙ Τριμηνιαία έκδοση του Σωλάργου Μουσικονοητικής Αγωγής Carl Orff. Εκδόσεις από το 1991 μέχρι σήμερα.

ΧΟΡΟΣ Τριμηνιαία έκδοση του Σωματίου Χορού και Ρυθμήκ, Εκδότης: Λένα Ζαμπούτη, Εκδόσεις από το 1987 μέχρι σήμερα.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ CHARLES. (επμ.), Greek Folk Dance Resource Manual, Granada Hills, CA, <<http://www.fi.letron.com/grkmanual/>>, Last Updated June 2004.

numerous schools for professional and amateur dancers, in dance associations and in the various relevant university departments. They also include works that have been translated into Greek and refer to more general dance issues. The bibliography covers the period from 1835 to the present day, when dance has been promoted to the sphere of art, culture and education and has become a remarkable subject of study.